

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Forhandling

Glønborg (KRF):

Kristeligt Folkepartis skatteordfører, hr. Kofod-Svendsen, kan ikke være til stede, og derfor skal jeg blot meddele, at Kristeligt Folkeparti indstiller lovforslaget til vedtagelse med de af skatteministeren stillede ændringsforslag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1
forkastedes, idet 18 stemte for, 98 imod.

Ændringsforslag nr. 2
forkastedes, idet 14 stemte for, 102 imod.

Ændringsforslag nr. 3 og 4
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 5
forkastedes, idet 17 stemte for, 100 imod.

§ 1 med de foretagne ændringer
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 6 og 7 betragtedes som bortfaldet efter forkastelsen af henholdsvis ændringsforslag nr. 1 og 2.

§ 2
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Anden behandling af lovforslag nr. L 215:

Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen. (Forenkling af styrelsesregler m.v.).

Af undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder).

(Fremsat 23/2 89. Første behandling 9/3 89. Betænkning 9/5 89).

Der var stillet 8 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 11 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

11) Anden behandling af lovforslag nr. L 216:

Forslag til lov om ændring af lov om styrelsen af kommunernes skolevæsen og af virksomhed efter lov om fritidsundervisning m.v. (Ophævelse af reglerne om styrelse af kommunernes folkeskoler).

(Af undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder).

(Fremsat 23/2 89. Første behandling 9/3 89. Betænkning 9/5 89).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Forhandling

Helle Degn (S):

Arbejdet med en ny struktur i folkeskolen står foran sin næste fase. Efter Folketingets godkendelse af forliget mellem regeringen og Socialdemokratiet skal arbejdet med opfølgningen tage sin begyndelse lokalt, og vi vil på den baggrund om to år vurdere resultatet af det opfølgende arbejde her i Folketinget.

Generelt synes jeg, det er vigtigt at hæfte sig ved, at folkeskolens placering i samfundet skifter markant karakter i disse år, ligesom hele fa-

[Helle Degn]

milie- og arbejdsmonsteret har været under meget kraftig forandring.

Folkeskolen er for det første på vej ud af sin traditionelle, isolerede placering både pædagogisk og strukturelt. Flere generationer skal ind, og flere opgaver skal løses. Det er en udvikling, som er både ønsket og understøttet også af Socialdemokratiet.

Folkeskolen er for det andet en del af skiftet i den offentlige sektor. Nye opgaver, nye strategier, større kvalitetskrav til service og opgaveløsninger er folkeskolen også en aktiv partner i. Den tid, hvor folkeskolen kunne løse sine opgaver alene gennem en rent lærerstyret undervisning, er uigenkaldeligt forbi. Derfor skal vi lytte nøje til og følge de indholdsændringer, som er ved at gro frem.

Socialdemokratiet ønsker at benytte lejligheden til her ved andenbehandlingen at slå fast, at uanset Sorø møder eller andre interessante initiativer fra undervisningsministeren er Socialdemokratiet først klar til at revidere indholdet, formålet med folkeskolen, i 1991-92, ikke før.

I mere end 20 år har der været en markant bevægelse i retning af at udvide grænserne for folkeskolens virksomhed for at give en bred og grundlæggende uddannelse og kulturindføring til alle elever i skolen for hele folket.

Nye medarbejdergrupper er blevet tilknyttet skolen, og et tættere samarbejde skal udvikles i de kommende år med social-, kultur- og sundhedsforvaltningerne, nye samarbejdsrelationer, hvilket alt sammen vil betyde en øget forbindelse mellem folkeskolen og den omgivende verden. Det vil medvirke til at skabe helt andre arbejdsituationer i folkeskolen i takt med, at skolens ansvarsområde bliver udvidet, så skolen fremstår som både et lære- og et værested for lokalsamfundets borgere i alle aldre og for hele folket.

Derfor har Socialdemokratiet argumenteret for en fælles skolebestyrelsesvalgdato for hele landet, hvilket nu også ligger i dette lovforslag.

Folkeskolen skal som en del af servicetilbuddet i fremtiden være præget af fleksibilitet og decentralisering, ansvar og kompetence mere konkret placeret. En ledelses- og medarbejderudvikling synes vi der er lagt op til.

Med forslaget stilles der nye krav til leder- og personalepolitikken. Til nye lederegenskaber mener vi hører egenkvalificering, personlig udvikling og evne til demokratisk medspil, poli-

tisk flair, visioner og forståelse for omstilling og fornyelse. Dette er af stor betydning for folkeskolens hele evne til at være på omdrejningshøjde med en familie og et samfund under konstant forandring.

Hele denne demokratiserings- og fornyelsesbølge har ført til, at Socialdemokratiet har argumenteret for, at medarbejderne på skolen som arbejdsplads skal have stemmeret, og at det åbne lærerråd, som nu bliver det pædagogiske råd, selv skal vælge formand eller mødeleder.

Med det indgåede forlig har Socialdemokratiet sikret disse muligheder, og med dette forslag er der efter Socialdemokratiets opfattelse ydet et meget vigtigt bidrag til fremtidens skole.

Socialdemokratiet kan tilslutte sig de af ministeren stillede ændringsforslag. Vi afviser det af CD stillede ændringsforslag. Med hensyn til ændringsforslag nr. 3, 5, 7 og 8 har vi den opfattelse, at SF ønsker for det første en ligelig repræsentation af forældre og medarbejdere. Socialdemokratiet har klart givet udtryk for et ønske om et forældreflertal, som vi ønskede sikret. SF har for det andet ønsket at fastholde og bevare skolekommissionen. Socialdemokratiet har ønsket, at muligheden står åben, sådan at det bliver muligt for kommunerne i de kommende år at etablere sig med nye råd og organer. For det tredje ønsker SF det gamle lærerråd bevaret. Socialdemokratiet har ønsket lærerrådet åbnet og udvidet.

På denne baggrund skal jeg sige, at ændringsforslag nr. 3, 5, 7 og 8, der er stillet af SF, kan Socialdemokratiet ikke tilslutte sig.

I øvrigt ønsker vi forliget og den opfølgende proces, der skal sættes i gang lokalt ude omkring, held og lykke på vejen.

Formanden:

Hr. Kirkegaard har ordet, og efter hr. Kirkegaards tale bliver der pause.

Kirkegaard (KF):

Da vi for to måneder siden havde første behandling af disse to lovforslag, var det i en situation, hvor kanonerne var kørt i stilling. Ikke mindst Danmarks Lærerforening fremførte meget kraftig kritik af forslaget og svang stridsøksten, bl.a. ved indrykning af store annoncer i dagbladene.

[Kirkegaard]

Jeg tillod mig under førstebehandlingen at kommentere denne kritik punkt for punkt og gjorde opmærksom på, at det beroede på, at man i lærerforeningen anlagde den værst tænkelige fortolkningsmulighed med hensyn til hvert enkelt spørgsmål, og gjorde desuden opmærksom på, at der ville blive rig lejlighed til i udvalget at tage disse fortolkningsmuligheder ved vingeбенet og ved ministerens hjælp få dem afkræftet.

Det er i høj grad det, der er sket under udvalgsbehandlingen, så der i dag ikke kan herske skygge af tvivl om, hvad vores hensigt er med lærernes placering i det nye system. Vi ønsker, at det pædagogiske råd skal være et kompetent, funktionsdueligt, rådgivende organ for forældre og politikere. Dette er nu slået fast, og derfor kan man godt putte kanonerne i mølpose og begrave stridsøksen og i stedet koncentrere kræfterne om lokalt i fællesskab at skabe en stærk folkeskole. Dette er i virkeligheden i alle parter interesse.

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00.

Mødet udsat kl. 12.02

Mødet genoptaget kl. 13.00

Forhandlingen genoptoges.

Hanne Thanning Jacobsen (SF):

Disse to lovændringer om ophævelse af reglerne om styrelse af kommunernes folkeskoler og ændringer af lov om folkeskolen også med hensyn til ændrede styringsregler har været et hedt debattemne i de sidste måneder. Det er ikke nogen ny diskussion. Der har i mange år været arbejdet med andre modeller for skoleledelse og for forældre- og lærerindflydelse. Antallet af forsøg har nok foregået mere stille end de mange udviklingsarbejder, der har haft ændringer af skolens daglige rammer og indhold som hovedformål. Det er imidlertid ikke det, der er sat til diskussion i dag.

Også for SF har spørgsmålet om større selvforvaltning for den enkelte skole været vigtigt at debattere. Derfor fremsatte vi for 1½ år siden et forslag om selvforvaltning og demokrati

i folkeskolen, idet vi fandt det vigtigt, at en del af de mange udviklingsarbejder, der finder sted i øjeblikket, også indeholder forsøg med selvforvaltning i den forstand, at så mange beslutninger og afgørelser som muligt bliver truffet på de enkelte skoler af ansatte og brugere i fællesskab.

Vores afgørende indvending mod de lovforslag, der ligger på bordet i dag, skyldes fordelingen mellem elever, forældre, lærere og ledelse i de nye skolebestyrelser. Vi synes, det er fint, at forældrene i højere grad end nu inddrages i beslutningsprocesserne på skolen. Men vi er imod, at det skal gå ud over lærernes indflydelse. Vi finder også, at elevindflydelsen fortsat er alt for dårlig.

Sidst, men ikke mindst, mener vi, at det ligeværdige samarbejde, der bør være mellem medarbejdere og leder, bliver ødelagt ved en voldsom styrkelse af lederens indflydelse. For øvrigt finder vi, at det, at skolelederen har fået lovfæstet retten til at lede og fordele arbejdet, er en stærk understregning af, at skolelederen skal have betydelig større indflydelse i forhold til medarbejderne end i den nugældende lov. Denne styrkelse af lederens indflydelse kan for os at se også let medføre, at den på papiret øgede forældreindflydelse alligevel ikke vil give sig praktiske udslag.

Vores ønske er en samarbejds- og ikke en konfrontationsmodel, når vi vil bygge et nyt organ op. Derfor har vi stillet en række ændringsforslag for at vise, at vi ønsker, at de ansatte og eleverne skal have betydelig større indflydelse. Efter vores opfattelse skal alle tre parter have stemmeret i skolebestyrelsen, idet det vil give en mere ligelig indflydelse og en mere ligelig ansvarsfordeling. Vi finder det vigtigt, at alle grupper får indflydelse og dermed også ansvar på skolen.

Der er ingen tvivl om, at der er regler, som er administrativt besværlige i dagens skole. De skal selvfølgelig ændres. Men vi finder ikke, at det nuværende lærerrådssystem har udlevet sig selv. Vi synes, det har været et godt forum for den pædagogiske rådgivning, som er nødvendig for beslutningstagerne. Derfor finder vi, at den struktur er en god konstruktion. Det er derfor en selvfølge for os, at et råd af pædagogisk ansatte naturligvis selv konstituerer sig, udarbejder dagsorden m.v.

[Hanne Thanning Jacobsen]

Lovændringen lægger op til, at de nuværende skolekommissioner skal afskaffes. Vi mener, det er vigtigt, at der i alle kommuner er et rådgivende organ, som kan være med til at fastlægge og tilrettelægge fælles skolepolitik. Vi finder, det er vigtigt, at der i kommunerne findes et råd, som har den samlede funktion i forhold til skolepolitikken, og som kan diskutere overordnede principper herfor.

Ud fra disse tanker har SF stillet en række ændringsforslag, og på den baggrund stemmer vi imod forligspartiernes ændringsforslag på indholdssiden og undlader at stemme til de tekniske følgeændringer af disse.

Hvad angår CD's forslag, som indebærer, at ministeren forpligtes til at udsende læseplaner, som skal være bindende for skolerne, vil jeg blot sige, at det er et ultracentralistisk forslag, og det er SF naturligvis dybt uenig i og vil stemme imod.

Undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder):

Man kan rolig sige, at der ikke var meget selvforvaltning i det, som SF's ordfører her lagde frem som SF's synspunkt. Jeg er glad for, at så bredt et flertal vil være med til at styrke forældrene i den danske skole. Jeg mener ikke, vi derved svækker lærernes indflydelse. Jeg vil beskrive det på følgende måde: Vi har i dag 3 parter på skolen. Vi har på den ene side lærerne, på den anden side elever og forældre, og så har vi myndighederne.

Formanden:

Undskyld et øjeblik. Der tales alt for højt i sidengangen.

Undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder):

Det, der sker, er, at vi lægger magt fra myndigheder ned til forældrene. Der tages ikke noget fra lærerne. Man kan også beskrive det på en anden måde: Tidligere blev masser af beslutninger truffet i organer, hvor lærerne overhovedet ikke har sæde. Nu bliver disse beslutninger truffet, eller der bliver truffet beslutning om indstilling vedrørende disse beslutninger i en skolebestyrelse, hvor lærerne har sæde. Det vil sige, at beslutninger flyttes fra organer, hvor lærerne ikke har sæde, til et organ, hvor lærerne har sæde, så når man stiller det op, går det sam-

lede regnskab ikke ud på, at her er lærerne blevet skubbet til side. Nej, det er nogle myndigheder, kommunalbestyrelser, amtsråd, skolekommissioner – og i et vist omfang også ministeriet – som skubbes lidt til side til fordel for dette nye, stærke organ, skolebestyrelsen, og i den sidder lærerne, hvad de jo ikke gør i de organer, der afgiver indflydelse.

Det drejer sig altså om, at vi her indfører en ny model for indflydelse for lærere, og jeg vil opfordre lærerne til at gå ind i dette med fuld musik. Hvis de kan komme ud af det med forældrene på skolen, kan de få mere indflydelse end hidtil.

Hvis de ikke kan komme ud af det med forældrene i skolen, er det rigtigt, at det så er forældrene, som har det store flertal i skolebestyrelsen. Er det egentlig så galt, at de ansatte er tvunget til at finde ud af det med brugerne? Det synes jeg egentlig ikke, det er i hvert fald ikke udemokratisk.

(Kort bemærkning).

Hanne Thanning Jacobsen (SF):

Jeg ville ønske, at ministeren læste vores forslag om selvforvaltning i folkeskolen og prøvede at høre, hvad jeg siger om forståelsen af vores selvforvaltningsbegreb. Ministeren taler, som om jeg har gjort mig til lærernes advokat; det har jeg ikke. Jeg har gjort mig til advokat for en tredeling af magten, om jeg så må sige.

Jeg har sagt, at elevindflydelsen var for dårlig, og jeg har ønsket, at de tre parter, som skulle selvforvalte, var ligeligt repræsenteret med vægtningen på ligelig, og jeg synes, at undervisningsministeren argumenterer, som om jeg siger, at det er lærerne, der skal have den afgørende indflydelse. Det har jeg ikke udtalt mig om, og det har jeg ikke ønsket.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen. (Forenkling af styrelsesregler m.v.). (Lovforslag nr. L 215).

Ændringsforslag nr. 1
forkastedes, idet 5 stemte for, 103 imod.

Ændringsforslag nr. 2
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 3
forkastedes, idet 16 stemte for, 94 imod.

Ændringsforslag nr. 4
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 5
forkastedes, idet 16 stemte for, 96 imod.

Ændringsforslag nr. 6
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 7
forkastedes, idet 16 stemte for, 98 imod.

Ændringsforslag nr. 8
forkastedes, idet 16 stemte for, 99 imod.

§ 1 med de foretagne ændringer og § 2
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om styrelsen af kommunernes skolevæsen og af virksomhed efter lov om fritidsundervisning m.v. (Ophævelse af reglerne om styrelse af kommunernes folkeskoler). (Lovforslag nr. L 216).

Ændringsforslaget, § 1, således ændret, og § 2
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbe-

handling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

12) Første behandling af lovforslag nr. L 241:

Forslag til lov om ændring af lov om Statens Uddannelsesstøtte.

Af undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder).

(Fremsat 9/5 89).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Frank Jensen (S):

Til lykke hr. undervisningsminister! Så lykkedes det endelig at få slået en kile ind mellem de 3 SU-forligspartier. Det har heller ikke skortet på aktive forsøg fra ministerens side på at forhindre S, SF og Det Radikale Venstre i at realisere det forlig, de 3 partier indgik i 1987. Og så efter lovens ikrafttræden den 1. august 1988 har undervisningsministeren forsøgt at snigløbe SU-forliget. Det skete med ministerens lovforslag nr. L 59, som blev fremsat kun 2 måneder efter SU-forligets ikrafttræden.

Forligspartierne stod fast på forliget, så undervisningsministeren måtte holde fingrene væk. De 3 partier var stolte af deres forlig, selv om det ikke indeholdt den store stigning af de studerendes disponible forbrugsmulighed eller af rådighedsbeløbet, men forliget indeholdt nogle principper og nogle kvalitative ændringer som f.eks. fjernelse af de forhadte og nedbrydende statsgaranterede banklån, som den smalle venstregering fik indført i 1975. SU-forliget stimulerede de studerende til i højere grad at fravælge erhvervsarbejde i studietiden og koncentrere sig om studierne. Stipendieandelen kom til at andrage en større andel af det totale rådighedsbeløb. Der skete en opstramning og en effektivisering af studietiderne, den normerede studietid frem for den sædvanlige studietid.

De 3 forligspartier var stolte af disse principper. Et enkelt af forligspartierne var så stolt, at forliget dannede baggrund for en lang række af deres valgmaterialer, som de anvendte i forbin-